

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Organizarea exportului

Ministerul de Industrie și Comerț a trimis la 16 Septembrie tuturor organizațiilor interesate, o circulară prin care le cere să-i precizeze

ce anume cantități și fel de produse ar putea exporta în străinătate.

Dacă pot face exportul prin mijloace proprii sau au nevoie de ajutorul Statului. Aceste date sunt necesare, pentru a servi în tratativele cari se duc sau vor fi duse cu diversele state străine pentru încheierea convențiilor comerciale.

Până acumă au răspuns numai

morarii, cari au cerut înlăturarea greutăților de transport și impozit,

cari se pun în calea exportului, chiar dacă Statul ar trebui să supoarte sacrificii.

In caz că se vor ușura condițiile de export, morarii declară că

vor putea concura cu succes pe toate piețele străine,

chiar acolo unde există taxe prohibitive, ca de pildă în Austria, Cehoslovacie și Turcia. Morarii își iau obligația ca în cazul libertății de export, făina în țară nu se va scumpi și că vor putea exporta până la 300 vagoane pe zi.

„Ofa“ își sporește dividendă?

In cercurile financiare din Budapesta se comentează foarte mult, că „Ofa“ anul acesta va achita o dividendă mai mare, și anume în loc de 5.50 franci, 6 franci. In această chestie însă nu se știe nimic, deoarece definitiv se vor lua hotărârile numai în adunarea generală, care va avea loc în săptămâna viitoare, în Viena.

„Ofa“ de altfel continuă să prospereze intensiv, și din acest motiv își urcă mereu și dividendă.

Pregătirea bugetului general al Statului

In cursul săptămânii viitoare, va avea loc la ministerul de finanțe o conferință a tuturor consilierilor controlori de pe lângă toate departamentele, prezidată de d. Mihai Popovici, ministru de finanțe. In această conferință se vor examina lucrările făcute de diferitele ministere, în vederea întocmirii bugetului general al Statului pe anul 1930.

Szervezik a bánsági Tőzsdetársaságot

A temesvári kereskedelmi és iparkamara mult beti ülésén a Temesvárott létesítendő áru és értéktőzsde mellett döntött. A tőzsdét a törvény értelmében tőzsdetársaság alakítja meg és a kereskedelmi és iparkamara most felszólítja az érdekelteket, hogy ebbe a társaságba való belépésüket jelentsék be. Tagok lehetnek gabonakereskedők, fa-kereskedők és más áruval foglalkozó

kereskedők is, akiknek bejegyzett cégük van, azonkívül mezőgazdák és termelők, akik tőzsdéüzletekkel foglalkoznak. Azonkívül egy-egy igazgatósági tag által tagok lehetnek bankok, kereskedelmi és ipari vállalatok is, továbbá bankárok és mindolyan vállalkozók, akiknek bejegyzett cégük van. Tőzsdétagságra jelentkezni lehet október 20-ig a kereskedelmi és iparkamaránál.

Băncile maghiare sunt împotriva înființării unui mare institut financiar maghiar

Zilele aceste a avut loc, la orele 11 a. m. o ședință a Sindicatului Băncilor (maghiare) din Ardeal, prezidată de d. Elemér Gyárfás.

Raportul citit de d. Bertalan Hargitay, subliniază nenorocita politică economică și financiară a guvernului actual. Insistă, în deosebi,

asupra concepției greșite și primejdioase care a prezidat alcătuirea legislației economice și financiare a guvernului Maniu.

Raportul s'a ocupat și de înființarea unui mare institut financiar maghiar, idee lansată din Banat de către baronul Andrei Ambrozy.

Raportul arată că Sindicatul Băncilor (maghiare) din Ardeal

nu și poate da concursul la realizarea unui astfel de proiect,

deoarece lipsește și capitalul și creditul necesar pentru înființarea unei astfel de instituțiuni financiare.

Prin atitudinea adoptată de Sindicatul Băncilor (maghiare) din Ardeal, ideia înființării unei mari instituțiuni financiare maghiare, care să dea credite ieftine claselor producătoare maghiare, poate fi socotită eşuată, deși baronul Andrei Ambrozy depune toate eforturile spre a pune temeliele acestei bănci.

Közgazdasági Tanács felállítást kéri az Ugir

Az UGIR tíz éve küzd a közgazdasági élet frontján a maga szavának meghallgatásáért. Ez a küzdelem, mely a negyedszázada fennálló régi királyságbeli UGIR-ral karöltve folyik, rengeteg energiát és idegölő munkát követelt és követel, bár az elért eredmények nem mindig állnak arányban ezzel a kemény tusával. Pedig az UGIR, mint szervezet, méltán követel a maga számára súlyt, jelentőséget és vélemény-meghallgatást. Mert az UGIR kb.

2000 nagyipari vállalatot foglal magába, harminc milliárd alaptőkével,

hatszáz ezer lóerőfogyasztással, négyszáz ezer munkással és ötven milliárd évi termeléssel.

Ezek a számok arról beszélnek, hogy az UGIR termelése az ország egész évi termelésének mintegy negyedét teszi ki.

Ilyen hatalmas és imponáló adatok

mellett meglepőnek tűnik, hogy az ország közgazdasági vezetése mellőzi az UGIR véleményét és tiltakozó memorandumait.

Ennek az áldatlan helyzetnek következményei aztán meg is látszanak az ország egész közgazdasági rendszerén, amely a válság, a csőd felé közeledés, a kapkodó fejvesztettség és a legteljesebb bizonytalanság képét mutatja.

Ezen az állapoton óhajt segíteni az UGIR akkor, midőn egy nagy általános akciót kezd az ország területén.

A mozgalom lényege az, hogy az ország összes közgazdasági érdekképviseletei követelik

egy állandó jellegű közgazdasági véleményező szerv,

egy ugynevezett közgazdasági tanács legsürgősebb felállítását.

Az UGIR véleménye szerint ennek a szervnek felállítása nem tűrhet halasztást.

Az agráriusok a kivitel támogatását sürgetik

Megirtuk, hogy a magyar kormány az állatkivitel fejlesztésére hárommillió dollár kedvezményes kölcsönt bocsátott a gazdaközönség rendelkezésére. A román exportőrök Ausztriában, Csehszlovákiában és Németországban mindenütt erős magyar konkurenciával birkóztak eddig is s most ez a hárommillió dolláros államsegély még jobban megnehezíti a román exportőrök helyzetét. Épen ezért mozgalom indult meg abban az irányban, hogy a román kormányt is hasonló akcióra nyerjék meg.

Románia Angliában 50 millió ércpénzt veret

A román kormány az angol királyi pénzverdénél ötvenmillió lej értékben 20 lejest és 30 millió lej értékben 5 lejes ércpénzt rendelt meg. Az érmek új ötvözetből készülnek, egyik oldalukon a király arcképet viselik, a másik oldalon az ötlejeseknél Románia címere látható. A husz lejesen ölelő román királyságot jelképező alak áll.

Magyar-Román Kereskedelmi Részvénytársaság

néven Budapesten vállalat alakul, melynek célja a két ország közötti kereskedelmi összeköttetést fejleszteni és a tranzitó kereskedelmet a nyugati és keleti államok között közvetíteni. A társaságnak Bukaresten kívül Romániában Temesvárott is lesz fiókja. Az igazgatóság tagjai között lesz Cioban Aurél dr. lippai ügyvéd, volt szenátor is.

Mezőgazdasági gépeket kapnak a gazdák

Megirtuk, hogy a földmivelésügyi miniszter mezőgazdasági gépeket fog kiosztani az ország gazdaközönségének. Értesülésünk szerint a gépek felosztására minden megyében egy technikai bizottság fog felügyelni, amely nyolc tagból fog állni. A bizottság véleménye alapján a gépeket vagy egyéneknek, vagy mezőgazdasági kamaráknak, vagy mezőgazdasági csoportoknak adják el. A felosztásnál elsősorban az egyéni igénylők lesznek kielégítve, a késleltetve ötven százaléka erejéig s csak azután kerül sor a többi szükségletek kielégítésére. A gépeket a szövetkezetek bérbe adják a mezőgazdáknak.

SĂPTĂMÂNA

*

Desbaterea în chestia concordatului preventiv, cerut de Fabrica de săpun „Heinrich” din Cluj, s'a amânat din 21 Octombrie pe 5 Noiembrie a. c. după dorința direcțiunii fabricii.

*

Centrala micilor institute de credit din Ardeal, se va înființa în Cluj, în scurt timp, lucrările de organizare continuând intensiv.

*

Cererea firmei Hunwald & Co. din Cluj, pentru obținerea concordatului preventiv, a fost respinsă pe motivul, că registrele prezentate de firmă, nu au fost găsite în ordine.

Firma a făcut apel prin dl dr. Hirsch reprezentantul său, contra sentinței.

*

Fabrica de tricotaje „Dibela” din Cluj, și-a deschis o expoziție în Constanța, str. Carol No. 46.

*

„Brittimport” S. A. Brașov, și-a estins activitatea și în Cluj, unde urmează tratative cu mai multe întreprinderi, ca să-și lanseze produsele.

*

Parchetele Kocsis din Brașov sunt escelente.

*

Dl Martin Takács, și-a înființat în str. Rândunelei No. 8. sub firma „Sport”, o țesătorie și un atelier de tricotaje, având conducător pe dl Emanuel Neulinger. Intreprinderea și-a și început activitatea, fiind bine instalată.

*

„Union” S. A. Comercială, Cluj, a primit reprezentanța de desfacere pentru România, a galoșilor și șosonilor polonezi „Pepege”.

*

În cercurile forestiere s'a lansat ca o senzațională surpriză știrea, că guvernului i-s'a propus să stabilizească firmai Mauriciu Tischler o despăgubire de 90 milioane pentru pădurile expropriate din regiunea moșilor.

Propunerea pare a încheia odată chestia atât de mult discutată a pădurilor expropriate dela posesori.

*

Uniunea comercianților din Ardeal a înaintat un memoriu Ministerului de finanțe, în care cere să se amâne încasarea restanțelor și să li se dea dreptul de a plăti rămășițele de impozit, în rate, timp de doi ani de zile.

Monetăria engleză a aflat în sfârșit aliajul potrivit din care vor fi bătute noile monezi divizionare românești comandate în Anglia. S'au făcut mai multe experiențe cu noul aliaj, cari au reușit la perfecție.

În curând se vor bate monezi de 20 lei, în valoare de 50 milioane lei și monezi de 5 lei, în valoare de 60 milioane lei, primul transport va sosi în țară până în Crăciun iar restul în decurs de 6 luni.

Transporturile din Bucovina în Maramureș

Conferința româno-ceho-polonă s'a întrunit în sala de recepție a Ministerului de comunicații, luând în discuțiune

tranzitul de călători și mărfuri, din Bucovina

în Sighetul Maramureșului, prin Polonia și Cehoslovacia.

În urma schimbului de păreri avute, s'a căzut de acord, de către delegațiunile asupra unui trafic spe-

cial, căruia, se vor aplica dispozițiunile acordurilor existente româno-cesoslovac.

La transporturile de călători, colete și mărfuri se vor aplica deosemeni, tarife speciale.

Delegațiunea română a obținut

pentru toate aceste transporturi o serie de înlesniri,

cari se vor consemna în convenția ce se va încheia.

Az Erdélyi Bankszindikátus kolozsvári ülése

„Nem a kisebbségi bankok, hanem az ország pénzüviszonya szabja meg a kamathatárokat...”

Az Erdélyi Bankszindikátus dr. Gyárfás Elemér elnöke alatt ülést tartott Kolozsváron. Az ülésen Hargitay Bertalan, Ferenczy Gyula és Horváth Árpád alelnökön kívül a szindikátus tagjai nagy számban voltak jelen.

A szindikátus ülésén behatóan foglalkoztak az ország gazdasági helyzetével és a szindikátus múlt évi működéséről szóló tartalmas jelentés beható kritikát mondott

az általános közgazdasági és gazdaságpolitikai törvényhozásáról,

ismertette a stabilizációs törvényt és a külföldi kölesön állását, az iparkamarai, szövetkezeti törvényt, a banktörvényt és a külföldi kölesön állását, az iparkamarai, szövetkezeti törvényt, a banktörvény tervezetéről tett említést, majd foglalkozott az évi adókievetések során állandóan megismétlődő ama panasszal, hogy a pénzügyi közegek névszerinti kimutatásokat követelnek a jelíges betétek tulajdonosairól is.

A likvidációs ügyekről referáda után a hitellügyek tárgyalása került sorra, Ennek keretében a bankszin-

dikátus jelentése válaszul a sajtóban elhangzott vádakra, hogy a kisebbségi pénzüintézetek a kamatlábemelés irányítják, leszögezte, hogy a kamatláb alakulása független a pénzüintézetektől, ezt az ország mindenkor hátrányos gazdasági helyzete szabja és állapítja meg.

Foglalkozott a jelentés a Banca Nationala kamatláb politikájával

Igazságtalannak és méltánytalanul tartja a kamathatár erőszakosságát.

Felemlíti a jelentés, hogy az elmúlt évben a Banca Nationala a visszleszámitolási hitelt jelentős mértékben felemelte. Választ ad a jelentés arra is, hogy a szindikátus miért nem tud hozzájárulni az ugynevezett országos magyar bank felállításához. A Bankszindikátusnak e tekintetben az a véleménye, hogy egy ilyen intézet részére szükséges alaptőke és hitel nem szerezhető meg s így minden erre vonatkozó kezdeményezés kilátástalan. A gyűlés végén a szindikátus kebelébe tömörült pénzüintézetek anyagi és személyi ügyeit tárgyalták le és azután szervezeti és belső kérdések kerültek sorra.

„Industria Sârmei S. A.” își sporește capitalul la 90 milioane

În urma continuei dezvoltări, „Industria Sârmei S. A.” a fost nevoită să-și urce din nou capitalul. Adunarea, care va avea să hotărască noua sporire de capital, se va convoca zilele aceste. La acunarea ce se convoacă, se va face propunere pentru

urcarea capitalului dela 15 la 90 milioane lei,

printr'o nouă emisiune, la care va participa și un consorțiu germano-belgian, care însă nu va avea amestec în conducerea întreprinderii.

În legătură cu aceste știri anunțăm, că

uzinele din Brăila ale industriei Sârmei S. A.” își vor începe activitatea în Ianuarie

anul viitor, întrecând chiar și capacitatea de producție a uzinelor din Ghiriș-Câmpia-Turzii.

Uzinele din Brăila sunt conduse de d. Ing. Treppich, care până acum a fost conducătorul tehnic al uzinelor din Câmpia-Turzii, unde îl va înlocui subdirectorul de până acum, d. Flasch.

DIANA sósorszesz, vezérképviselő „GEA” KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

A H É T

*

A Heinrich szappangyár r. t. október 21-ére kitűzött kényszerjegyzési tárgyalás hatánapját november 5-ére halasztotta el az ilfovi törvényszék a cég kérése folytán.

*

Az erdélyi Kishitelbankok adminisztrációs központja Kolozsvár székhellyel közelebből megalakul. A szervezési munkálatok folynak.

*

Hunwald Gyula & Co. hétfőn megtartott kényszerjegyzési tárgyaláson a bíróság a cég kérését azzal az indoklással utasította el, hogy a beterjesztett üzleti könyveket nem találta rendben lévőeknek. A cég képviselőjében dr. Hirsch Elemér felterjesztéssel fordult a táblához.

*

A kolozsvári „Dibela” kötőárugyár Constanțában Strada Carol 46 szám alatt detail-eladási üzletet állított fel.

*

A brassói Kocsis-féle parketta elsőrangú.

*

Brittimport Soc. Com. Brașov, működését Kolozsvárra is kiterjeszti és több vezető iparvállalattal folytat tárgyalásokat alkalmazottainak textilárúkkal való ellátása ügyében.

*

Takács Márton Kolozsvárt-Cluj Fecske ucca 8 szám alatt „Sport” cégnevezéssel kötőszövőgyárat alapított. A vállalat technikai vezetője Neulinger Emanuel, aki az üzemi jövedelméből 50 százalékos részesedést élvez. A gépi berendezés már meg is érkezett és a gyár a termelést megkezdte.

*

„Union” cluji cipőkereskedelmi társaság a „Pepege” lengyel gyármányu hó- és sárcipők képviselőjét elnyerte. A cég bizományi lerakatot is fog ezekben az árukban tartani.

*

Az Asigurarea Poporala biztosító intézet ügyében előre nem várt fordulat történt. Dr. Herb János vizsgálóbíró elrendelte Chisman Benzin letartóztatott vezérigazgató szabadlábrahelyezését, aki már több hónapja ül vizsgálati fogságban. A szabadlábrahelyezési végzés indoklása kimondja, hogy a szakértői jelentések szerint a biztosító intézetnél nem történtek olyan nagyarányú visszaélések, amelyek a további fogvatartást indokoltá tennék. Savoiu ügyész nem járult hozzá a szabadlábrahelyezéshez és így Chisman Benzin a temesvári tábla döntéséig továbbra is fogságban marad.

*

A Lomási Erdőipar Rt. vezérigazgatója, Stern Gyula november 1-én megvált állásától, azonban folytatja kereskedelmi tevékenységét és önálló céget alapít, amelyet Aradon cégjegyeztet. Hír szerint a Lomási Erdőipar Rt. vezérigazgatója Kemény György igazgató lesz, aki egy évtized óta igazgatója a vállalatnak.

Mare animație la târgul de vite din Oradea

Din Oradea ni se anunță că, la târgul de vite ținut acum, acolo, a fost o mare animație și o tendință de creștere a prețului vitelor.

La acest târg s'a vândut în medie 170 cai, 267 vite cornute și 376 de porci.

Cu toată animația însă, târgul a fost restrâns în ce privește tranzacțiile de vite, dat fiind faptul, că încă nu s'au ridicat restricțiunile impuse de Ungaria și Cehoslovacia, în ce privește transitul și importul de vite dela noi, din cauza febrei aftoase.

În ce privește cumpărăturile de porci, piața Oradiei nu este una dintre acelea, unde se consumă prea multă carne de porc, dat fiind marele număr al populației evreiești din acest oraș.

Cu atât mai animată este aici, însă, piața de păsări, care este o sursă bună de venit pentru satele din regiune.

În ce privește cumpărăturile de vite în vederea exportului, se așteaptă ridicarea restricțiunilor impuse de Ungaria și Cehoslovacia, care va contribui, într-o măsură simțitoare la creșterea prețului vitelor.

Bursă de valori la Timișoara

Camera de Comerț și Industrie din Timișoara face pregătiri în vederea înființării celor două burse. Cea dintâi bursă ce va lua ființă în metropola Banatului, va fi bursa de valori.

Zilele aceste s'a fixat de către Camera de Industrie și Comerț din Timișoara și termenul de înscriere pentru bursa de mărfuri și cereale ce va înființa la Timișoara. Se poate înscrie orice cerealist și comerciant în sensul legii, precum și orice bancă ori institut economic. Se mai pot înscrie toți acei industriași, agricultori sau producători de orice categorie, cari vrea să se ocupe cu lucrări de bursă. Inscrierile se pot face până în 20 I. c.

A csehek felemelik a viszontbiztosítási illetéket

A prágai belügyminisztérium kebelében működő Biztosítási felügyeleti Hivatal azzal a tervvel foglalkozik, hogy bizonyos viszontbiztosítási szerződések illetékét a közeljövőben fel fogja emelni. Ezzel is a belföldi biztosítók versenyképességét kívánja emelni a Felügyelő Hatóság.

A marosvölgyi famunkások újabb bérmozgalma

A marosvölgyi famunkások új kolektív szerződési mozgalmat kezdték meg, melynek célja nyolcórás munkarend visszaállítása, és az éviszabadságidőnek megadása stb.

Az újabb munkásmozgalmat Gyergyószentmiklóson indították be és újabbban Szászrégenben és Toplicán tartottak értekezleteket.

DI Mihalache a inspectat exploataările de păduri din Ardeal

D. Ministru I. Mihalache a inspectat regiunile silvice din Cluj și Bistrița, precum și Valea Vișului.

La exploataările în regie dela Gurghiu și Ierbuș d. ministru Mihalache urcând masivele de brad a cercetat personal toate parchetele în curs de exploatare, vorbind cu lucrătorii și interesându-se de aproape despre felul lor de viață și despre câștigul lor.

La fabricile silvice din Ierzuș a cercetat organizarea acestei vaste surse de venituri unde actualmente se fasonază sute de vagoane de material precum și locuințe ce se vor mont în Cadrilater pentru coloniști.

La „Regna“ s'a cercetat modul de organizare, exploatare și instalațiile de fabrici dela Ilva-Mare.

Pe valea Vișului, cercetând două zile exploataările și întreaga regiune d. ministru s'a putut convinge de distrugerile cauzate pădurilor printr'o politică nefastă

și a luat cele mai drastice măsuri chiar ua fața locului, astfel încât, cel puțin pentru viitor, să se poată salva ce mai poate fi salvat.

La Cluj, d. ministru Mihalache a vizitat traseul viitoarei linii ferate ce va lega Clujul prin Răcătău la Câmpeni. La Gilău și Răcătău a inspectat fabrica de cherestea și depozitele statului, unde se lucrează de asemeni la fasonarea materialului pentru coloniștii din Cadrilater. În urmă a făcut o amănunțită anchetă în gospodăria unui moș interesându-se de aproape de felul de trai al acestui popor.

D. ministru a luat măsuri pe loc pentru mărirea și intensificarea exploataților pe văile munților Apuseni,

rămânând ea cu altă ocazie să viziteze exploataările și opera socială a direcției silvice din Cluj, efectuată pe valea Arieșului.

Elkészült az új ipartörvény tervezete

A kereskedelmi és munkügyi miniszter utasította Vichiu nagyenyedi iparügyi felügyelőt, hogy készítse el az új ipartörvény tervezetét és azt záros határidőn belül küldje le Bukarestbe, hogy még a parlament őszi ülészakán a képviselőház elé lehessen terjeszteni. E megbízás értelmében az ipari főfelügyelő az összes erdélyi és bánági iparkamarák útján felhívta a kisipari és általában az ipari érdekeltségeket, hogy a törvénytervezet elkészítésével kapcsolatban terjesszék elő óhajaikat s nyilatkozzanak, hogy az új ipartörvényt a csatolt területeken még ma is érvényben levő ipartörvény beosztása szerint készítsék-e el, vagy sem.

Az ipari főfelügyelő felhívására a kitűzött rövid idő el-

nére is igen nagy számban érkeztek be hozzászólások és vélemények. Ezeket a hozzászólásokat részben közvetlenül az ipari főfelügyelőhöz küldték be, részben pedig az egyes iparkamarákhoz, amelyek aztán azt illetékes helyre továbbították. Vichiu ipari főfelügyelő a beérkezett vélemények alapján elkészítette a törvénytervezetét s mielőtt Bukarestben előterjesztené, meg akarja ismertetni az ipari érdekeltségekkel is s ezért a tervezetet hozzászólás és véleményadás céljából a kolozsvári iparkamarának is megküldötte. Az iparkamara a legközelebbi napokban értekezletre fogja összehívni az ipari szakosztályt, hogy megismertesse velük a tervezetet és kikérje véleményüket.

Inlesnirea exportului din România în Polonia

Avantagiile noiei convenții economice româno-poloneze

După cum am spus și altă dată, piața poloneză, ea și piețele țărilor nordice, sunt un deosebit natural și deosebit nelimitat pentru produsele agricole ale țării noastre, care având o situație mai de sud, mai însorită,

poate oferi populațiilor nordice legume, fructe, vinuri,

în condițiunile cele mai avantajoase pentru consumatorul nordic.

Greșelile făcute cu prilejul încheierii convenției de comerț din 1921, când s'a acceptat o contingentare minimală a produselor noastre, când s'a renunțat în parte la beneficiul clauzei națiunii celei mai favorizate și când s'a semnat o convențiune de comerț fără a se fi încheiat și o

convențiune veterinară, care

să garanteze tranzitul produselor noastre animale,

au încheis comerțul nostru de export această regiune europeană, piața normală de desfacere a produselor românești.

Prin aranjamentul comercial semnat acum, toate aceste greșeli au fost reparate. Mai mult încă, s'au complectat condițiunile pentru

asigurarea unui trafic intens, prin simplificarea formalităților vamale și prin introducerea de noi dispozițiuni favorabile

mărfurilor perisabile.

Deasemeni s'au obținut reduceri de tarif pe căile ferate polone, atât pen-

tru tranzitul mărfurilor noastre care trec mai departe, cât și pentru unele categorii importate din Polonia.

Timpul de tranzit a fost redus și toate formalitățile simplificate.

Prin aceste aranjamente, calea unui export intens de vinuri, fructe, etc., este deschisă. Inițiativa producătorilor și a comercianților români trebuie să folosească acum acest drum, care este ușor și care va aduce, cu siguranță,

profiteri bune întreprinzătorilor și reale foloase economiei naționale.

Guvernul și-a făcut datoria, urmează ca producătorii și exploatații să și-o facă pe a lor.

9522 új vállalat létesült Angliában a múlt évben

Az az alapítási láz, amely az elmúlt év folyamán urrá lett Angliában és Skótszágban, igen érdekesen cáfol rá azokra a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, amelyek a kontinens országában ugyszólván teljesen kedvét szegték a vállalkozói iniciatívának. Most jelent meg a *Board of Trade* 1928. évi statisztikája, mely szerint Anglia és Skótszág területén 1928-ban 9522 új vállalat létesült, vagyis majdnem 700-zal több, mint 1927-ben, tehát ebben a gazdaságilag kétségtelesen jobb esztendőben, mikor az új alapítású vállalatok száma 8850 volt. A 9522 új vállalat összesen 236 millió fontsterling tőkeerőt képvisel és ezekkel az új alakulatokkal együtt jelenleg 105.729 társaság működik Nagybritanniában, melyeknek alapfőkéje összesen 4978 millió fontsterlinget, vagyis mintegy 140 milliárd pengőt reprezentál.

A lóheremag ára Erdélyben

Az Erdélyi Gazdasági Egylet jelentése szerint Erdélyben a lóheremagtermelők helyzete ebben az évben még a tavalyinál is sokkal rosszabb. Tavaly ilyenkor 35—38 lejes árakon kelt el a heremag, míg az idén 20—25 lejes árakon teljesen stagnál az üzlet. A tavalyi alacsony árak miatt sokan megtartották készletüket és most két évi termésüket csak súlyos veszteségekkel tudnák értékesíteni. Az erdélyi mezőgazdák körében mozgalom indult meg a lóheremag-export megkönnyítése és közvetlenül a gazdák által való kivitel megszervezésére, ez az akció azonban még csak kezdeti stádiumban van.

Tisztviselőbank Dicsőszentmártonban

Küküllő vármegye tisztviselői vasárnap értekezletet tartottak, amelyen elhatározták egy tisztviselőbanknak részvénytársasági alapon való megalapítását. A tervezett bank elsősorban tisztviselő-kölcsönöket fog mérsékelt kamattal folyósítani és Dicsőszentmárton székhellyel fog működni.

Aradi iparosok és kereskedők kitüntetésé

A régenstanács az aradi kereskedelmi és ipari életnek több vezető férfiát kitüntetésben részesítette. A legmagasabb elismerés olyan embereket ért, akik egész működésüket a köz érdekeinek szentelték, akiknek minden törekvésük az volt, hogy nyugateurópai nivóra emeljék Aradon a kereskedelem és ipar helyzetét. A kitüntetettek két csoportba sorozták:

Meritul Comercial și Industrial érdemrend első osztályát kapták: Deutsch Andor, Petrescu Miklós, a kereskedelmi és iparkamara alelnökei, Pacurar Brutus iparkamarai főtitkár, Falus Lajos dr. az iparkamara titkára, Olariu Jusztin az ipar-testület elnöke, Maresch Gyula és Fejér Gyula kereskedők, Omeseu Corneli gyógyszerész és Lázár Corneli igazgató.

A kitüntetettek másik csoportjába tartoznak azok, akik a Meritul Comercial și Industrial érdemrend második osztályát kapták. Ezek a következők: Károly András, Bosnyák Viktor, Kneffel Lajos, Glück József, Kohn József, Czeiler István, Stefu György, Sfat Vince és Jenés György.

*****

Tarifarendszerünk akadályozza a külkereskedeleml fejlődését

Londoni távirat jelenti: A Londonban tartózkodó Madgearu kereskedelemügyi miniszter tiszteletére angol üzletemberek villásreggelit adtak. Azon a villásreggelin szóba került a brassó-bukaresti utvonali építése, amelynek elkészítésével a kormány egymillió fontos költséggel egy angol céget bizott meg. A villásreggelin Eduard Creewe, az angol kereskedelemügyi miniszter megbízottja azt a kijelentést tette a kereskedelmi miniszter előtt, hogy a román minimális és maximális tarifarendszer akadályozza a külkereskedeleml fejlődését. Erre Madgearu jelentette, hogy Románia valószínűleg elsőnek Angliával köti meg a kereskedelmi szerződést és pedig a legnagyobb valószínűség szerint a minimális tarifa alapján.

*****

A tordai Alabástromgyár első kiállítás

A sármási földgázmezőkhöz tartozó erdélyi iparterület központjában Tordán az idei nyár folyamán új iparvállalat alakult. Az új iparvállalat egy alabástromgyár, melyet két berlini gyáros: Domokos Lajos és Wolf J. alapítottak a Torda környékén nagy mennyiségben található alabástromkő értékesítésére és felhasználására. A tordai alabástromgyár, a melyet annak tulajdonosai teljesen berlini mintára, a legújabb és legmodernebb gyártási elvek szerint rendeztek be, a legszebb kivitelben különféle alabástromtárgyakat, mint hamutartókat, írófelszereléseket stb., továbbá csillárokat, ampolnákat állít elő. Az új erdélyi iparvállalat első romániai bemutatkozása október hó 5-én, a tordamegyei mezőgazdasági kamara rendezésében megnyílt kiállítás keretében történt meg, ahol a kiállított produktumok általános elismerést váltottak ki.

A Bodenkreditanstalt insolvenciája nem érinti a Resicát

A válságba került Bodenkreditanstaltot Rotschildék szanálják és alaptőkéjét 1/5-re szállítják le

Ausztria egyik legnagyobb pénzintézete, a Bodenkreditanstalt váratlanul fizetési képességet jelentett.

A fizetési képtelen bécsi Bodenkreditanstalt passzívai megközelítik a félmilliárd schillinget (11 milliárd lej). Ha az insolvenciájában magára hagyják, az osztrák gazdasági életre egy olyan katasztrófa zúdult volna, amit nem hevert volna ki a kis Ausztria. Érthető tehát az osztrák hivatalos pénzügyi körök igyekezete a bank szanálása érdekében.

Először a belga érdekeltségű Wiener Bankverein — akivel a Bodenkredit jó viszonyban volt — akarták rávenni a szanálás lefolytatására. A Bankverein nem volt hajlandó feláldozni a belga tőkés pénzét egy olyan bajjovátételére, amit Sieghardt vezérigazgató könyelműsége idézett elő. Ekkor az osztrák kormány a Rotschildbankot kényszerítette a szanálás műveletének vállalására, amire csak azzal a feltétellel volt hajlandó, ha az állam garanciát vállal a veszteségeiért.

Miután ezt a garanciát az osztrák kormány megadta, a szanálási műveletek rövidesen meg fognak kezdődni. Ebben a műveletben az első etappp lesz az insolvens intézet közgyűlésének összehívása, amelyen az alaptőkét, illetőleg a részvények névértékét 1/5-ére fogják leszállítani.

Az osztrák kormány által vállalt garanciák az elterjedt hírek szerint a kintlevőségek behajthatóságára vonatkoznak és arra, hogy a Bodenkredit ipari konzernjének allimentálására az állam hiteleket fog engedélyezni, amelyeket ezek

bizonyos meghatározott idő múlva fizetnének vissza.

A fúziós szerződés Sieghardt lemondásán kívül azt is kiköti, hogy a Bodenkredit közel 900 főnyi tisztviselői karát jelentékenyen csökkenteni fogják.

A részvényesek kétségtelenül súlyos károkat szenvedhetnek, mert az eddigiek szerint négy Bodenkredit-részvényért egy Kredit-részvényt fognak adni. A Bodenkredit-részvények névértéke 50 schilling, a Kredit pedig 40 schilling. A hír szerint a Bodenkredit részvényesek a névérték után számítva a tulajdonukban levő részvények névértékének egyötödét fogják megkapni.

Az eddigi jelentésekből kétséget kizárólag megállapítható, s ebben a súlyos helyzetben bizonyára az a legfontosabb, hogy lokalizálva marad a válság. Általános vagy szélesebb körre terjedő bajokat nem okozhat, s ha fájdalmas is az, hogy a Bodenkredit immobilizálását a részvényeseknek kell megfizetni, a fenyegető óriási veszély mellett ez a kisebbik baj.

A Credit-Anstalt a válságba jutott Bodencredit-Anstalt beolvastása miatt 35—40 millió schillinggel felemeli alaptőkéjét.

Az insolvens Bodenkreditanstalt Romániában a Resicánál rendelkezik nagyobb érdekkeltséggel, mint fő részvényes és mint hitelező. A Resica pár hónappal ezelőtt még több mint egy milliárd lejjel tartozott neki, azonban erre a tartozásra az államtól kapott összegek átutalásával mind többet és többet törlesztett. A kölcsön már ugy lecsökkent, hogy a Bodenkredit bukása nem érinti a Resicát

Insolvența institutului Bodenkreditanstalt nu are influență asupra societății „Resița“

Consortiul Rotschild sanează situația institutului insolvent, al cărui capital se reduce la 1/5

In jurul insolvenței marelui institut financiar „Bodenkredit anstalt“ din Viena s'au răspândit diferite versiuni, chiar și în România, unde institutul este cointeresat.

Pasivele institutului vienez se cifrează la

1/2 miliard silince, adică, la circa 11 miliarde lei

și astfel sanarea avea mare importanță.

In operațiunile de sanare s'a cerut întâi spriginul institutului belgian „Wiener Bankverein“ din Viena, care este în bune relații cu Bodenkreditul, dar acest institut a refuzat să-și angajeze capitalul belgian pentru sanare.

In situația creiată, guvernul austriac a obținut

spriginul conzernului Rotschild pentru sanarea Bodenkreditului.

In ultimul timp ni-se anunță, că:

„Oestreichische Credit Anstalt“ din grupul Rotschild a fuzionat cu „Bodenkreditanstalt“ din Viena. Fuziunea a avut de scop salvarea lui Bodenkreditanstalt care a avut, in ultimul timp, mult de suferit de pe urma crizei financiare de pe piața austriacă și de pe urma scăderii acțiunilor ei.

Capitalul Băncii de Credit Anstalt este de

85 milioane shillingi sau circa două miliarde lei.

Capitalul lui Bodenkreditanstalt este de 55 milioane dolari, adică circa

un miliard și două sute milioane lei.

Rezervele ambelor bănci se ridică la 70 milioane shillingi.

„Credit Anstalt“ absoarbe pe „Boden Credit Anstalt“, preluând acțiunile la o șeptime din valoarea lor. El garantează pasivul întreprinderii absorbite. Pentru aceasta

va mări capitalul cu ajutorul unui consortiu

internațional de bănci în frunte cu „Banca Rotschild“.

Ziarele constată că atât în cercurile financiare cât și în public, atmosfera de calm a fost restabilită ve îndată ce s'a cunoscut fuziunea celor două mari bănci. La filialele Băncii „Bodenkreditanstalt“ nu sau mai produs aglomerări de depunători cari s'a reclame restituirea depunerilor.

De asemenea la bursa, tranzacțiile de acțiuni ale acestei bănci sau făcut în liniște și spre deosebire de zilele trecute când nu se găseau cumpărători, eri cererea de acțiuni „Bodenkreditanstalt“ a fost mai mare decât oferta.

Bodenkredit era cointeresat și în România, la „Resița“ ca creditor și acționar. „Resița“ chiar și acum căteva luni

datora institutului vienez cam un miliard lei,

dar din aceasta sumă „Resița“ a achitat succesiv, încât azi nu mai are influență insolvența asupra societății „Resița“.

*****

Összehívják az Aradi Ipar- és Népbank betéteseit

Aradi Ipar- és Népbank néhány héttel ezelőtt gyűlést tartottak, amelyen kilen tagu bizottságot választottak, hogy az járjon el a felszámoló bizottságnál a betétösszegekből még ki nem fizetett 15 százalék mielőbbi folyósítása érdekében. A bizottság írásban kereste meg a felszámoló bizottságot és arra Fejér Gábor vezérigazgató, a felszámoló bizottság elnöke adta meg a választ. Eszerint a felszámoló bizottság maga is szeretné a hátralékos 15 százalékot mielőbb folyósítani, de az eddig azért nem volt lehetséges, mert a pénzintézet volt tisztviselői perrel támadták meg az intézetet.

A betétesek memorandumával most foglalkozott a felszámoló bizottság is és úgy határozott, hogy a betétesek gyűlését összehívják és akkor tiszta képet terjesztenek elő a felszámolás állásáról. Ugyanekkor fogják a felszámoló bizottságban Stengl Andor halálával megürült helyet betölteni.

Ne fogadjon el mást
Gladys cipókrém
a legjobb!

NOTE

*

Achitarea chirilor de localuri

Cea mai mare problemă și obligație în ziua de azi este pentru proprietarii de întreprinderi procurarea sumei necesare achitării chirilor întreprinderilor.

Sumele necesare pentru achitarea chirilor, în actualele împrejurări, le pot procura numai cu mari greutate, nu numai micii, dar chiar și marii antreprenori comerciali.

În actuala criză de numerar, prin urmare nu ne poate mira acțiunea, pe care comercianții din Satmar o inițiasă, ca să-și achite lunar chiriile magazinelor.

Acțiunea pornită a fost primită cu simpatie și de către proprietarii de case, cari au ajuns să fie convinși de către comercianți, că numai așa se pot achita chirile, în special acuma, când se cere și achitarea restanțelor de impozite.

Cei mai mulți proprietari, au și consimțit, ca să primească lunar chirile de localuri, fără însă, ca să constituie această schimbare și alte schimbări în contractele încheiate.

În urma convențiilor izolate, cari conclud la achitarea lunară a chirilor, comercianții au împărtășit declarații la toți comercianții, ca să le semneze cu proprietarii localurilor, pentru ca să li-se autorizeze achitarea chirilor lunar.

În urma acțiunii pornite, se speră, că pe Noembrie deja desigur toți comercianții își vor putea achita chirile lunar și nu vor fi nevoiți să achite, ca și până acuma, chirile pe câte trei luni, și deci să-și adune sume mai mari în acest scop.

Balanta comercială a României

După datele centralizate de Ministerul de finanțe, comerțul României pe luna August 1929 este la

import 2.524.375.753
export 2.710.756.435.

Deci rezultă un excedent de 186.380.681.

Situația comerțului dela 1 Ianuarie până la 31 August 1920 este la

import 19.315.459.381
export 15.095.209.610.

Deci cu un deficit de 4.220.249.771.

În luna August 1928 situația este următoarea:

Import: 2.617.519.543
Export: 2.592.142.939.

Cu un deficit de 25 mil. 376.604.

Pe perioada Ianuarie—1 Septembrie 1928 balanta era următoarea:

Import: 21.656.164.129
Export: 17.068.106.918.

Cu un deficit de 4 miliarde 588.057.211.

Din comparația cifrelor de mai sus se constată o ușoară ameliorare în comerțul pe anul 1929, ameliorare care merge crescând odată cu începerea campaniei de export a cerealelor.

UGIR din Cluj cere soluționarea transporturilor pe CFR

Industria n'are vagoanele trebuincioase

Aproape toate fabricile din Ardeal au adresat proteste energice Direcțiunii Generale a Căilor Ferate, că șefii de stații din Ardeal, din centrale industriale,

refuză să satisfacă cererile integrale de vagoane ale fabricanților,

sub cuvânt că nu mai sunt disponibile vagoane suficiente. Cele mai multe sunt necesare acum pentru transportul de cereale.

În chipul acesta producția industrială are de suferit mult, neputând furniza la vreme mărfurile ocomandate.

La Turda de exemplu, unde se află un important centru industrial, în zilele din urmă șeful gării în loc de

100 vagoane necesitate de fabrici,

n'a putut pune la dispoziție decât 14 vagoane. Întreprinderile mari se adresează șefilor de gară cu petiții pentru vagoane, având convingerea că numai o mică parte li se va da din vagoanele cerute.

„Ugir“, Regionala Cluj a înaintat o petiție direcțiunii generale CFR. În această chestiune, arătând că șefii de gară

nu pot pune la dispozițiunea întreprinderilor industriale vagoanele necesare,

din care cauză producția industrială este amenințată. Se arată mai departe, că lipsa de vagoane — în afară de transportul cerealelor — se datorește și faptului, că trenurile de cereale sosite la Brăila și Galați din cauza insuficienței capacității de primire a docurilor, nu pot fi descărcate și astfel vagoanele stau săptămâni întregi neutilizate.

Tizenkét millióra emeli alapítókéjét a Köhalmi Takarékszövetkezet és Hitelbank Rt.

A Köhalmi Takarékszövetkezet és Hitelbank Rt. igazgatósága az intézet részvénytőkéjének 6 millió lejről 12 millió lejre való felemelését határozta el, amelyhez a kormányhatósági engedélyt már meg is szerezte.

A hatmillió lejes új emisszióból egyelőre 20.000 darab 100 lej névértékű részvényt bocsájtának ki 170 lejes kibocsájtási árban. Kibocsájtási feltételek

szerint a régi részvényesek minden három részvény után egy új részvényt jegyezhetnek, a részvényjegyzési határidő november 15. Az igazgatóság határozata szerint az új részvények 1931 január 1-től részesednek a bank üzleti eredményeiben, míg az addig befizetett összegek után az intézet 10 százalékos kamatot térít.

Suprimarea prohibițiilor la import și export

Guvernul italian și guvernul jugoslav au depus la 30 Septembrie la Secretariatul Societății Națiunilor instrumentele de ratificare a convențiunii internaționale pentru

suprimarea prohibițiilor și a restricțiilor la import și export.

De partea sa guvernul Portugaliei a informat Secretariatul că îi este imposibil, pentru motive tehnice să transmită ratificarea sa până la acea dată, dar că ratificarea Portugaliei poate fi considerată, ca efectivă pentru 30 Septembrie.

Pentru a intra în vigoare, convențiunea cerea ratificarea a 18 State

cel puțin înainte de 30 Septembrie.

Chiar dacă acest număr ar fi fost atins, convențiunea n'ar fi putut intra în vigoare, fiind dat că trei țări: Germania, Polonia și Cehoslovacia a căror ratificare era necesară pentru punerea în vigoare nu au ratificat încă.

Pentru aceste motive, Consiliul Societății Națiunilor a autorizat conform art. 17 al convențiunii, pe secretarul general să convoace

o întrunire a statelor semnatare pentru a decide dacă dorește totuși să pună în vigoare între ele convențiunea pentru abolirea prohibițiilor și a restricțiilor la import și export.

Részvénytársasággá alakul át a Kolozsvári Gazdák Hitelszövetkezete

A Kolozsvári Gazdák Hitelszövetkezete, amely négy évtizedes multra tekint vissza, legutóbb megtartott közgyűlésén részvénytársasággá való átalakulását határozta el. Az új intézet 500 lej címletű részvények kibocsátásával öt millió lej alapítókéjével kezdi meg működését Kolozsvári Gazdák Bankja Részvénytársaság elnevezés alatt. Az igazgatóság

tagjai a következők: dr. Abrudbányai Géza ügyvéd, Adorján György földész, Bálint József, Berky József, Berényi György igazgató, Deák István ref. kollegiumi tanár, Kocsis Ferenc, Lonai Jakab Ferenc, Lonai Jakab Márton, Niklász Agoston mérnök, Tarkányi György ref. teológiai tanár.

Az intézetet továbbra is Berényi György fogja vezetni.

FIGYELŐ

*

Havi üzletbér

A kereskedelem egyik nagy kötelezettsége és problémája az évnegyedenként fizetendő *boltbér*. A mai súlyos pénzviszonyok között az üzletberek jelentős összegét, különösen a kis- és középkereskedelem nehezen tudja előteremteni. Ennek a tehetetelnek elviselhetőbbé tétele szempontjából figyelmet érdemel, a szatmári kereskedőknek az az akciója, amelyet a boltbereknek havonként való fizetése érdekében indítottak meg, és amely megértő fogadtatásra talált a háztulajdonosok körében. Az eddigi tárgyalásokon a kereskedők képviselőinek sikerült meggyőzni a legtöbb háztulajdonost arról, hogy a nehéz viszonyok között lehetetlenné teszik a kereskedőknek a bérfizetést, ha ragaszkodnak a boltbereknek évnegyedenként való előfizetéséhez. A mai forgalom mellett akkora összeget egyszerre képtelenek előteremteni a kereskedők éppen most amikor az őszi vásárlási szezon még nem indult meg és amikor az adóhátralékok rendezése a kereskedőknek minden kevévelét fölemésztí.

A háztulajdonosok megértéssel fogadták a kereskedők kérését és a legtöbb háztulajdonosnál sok készség is nyilatkozott meg a kereskedők kívánságának teljesítése iránt. Természetesen a háztulajdonosok ragaszkodnak ahhoz, hogy az üzletbereknek havonként való fizetése nem érinti a szerződésnek többi részét és nem szolgálhat alapul a fölmondási idő megrövidítésére, sem semmiféle olyan más kedvezményre, amely a szerződéssel ellenkezik.

Ez a jóakarát, amelyet a háztulajdonosok tanúsítanak a kereskedők iránt, szinte általános és alig van olyan háztulajdonos, aki máris meg ne adta volna a hozzájárulását a boltberek havonként való fizetéséhez. Ezért a kereskedők vezetői nyilatkozatot osztottak ki a kereskedőkhöz avval, hogy azokat irassák alá a házigazdálkodók. E nyilatkozatok egyforma szövegűek és azt tartalmazzák, hogy a háztulajdonos beleegyezik az üzlethelyiségek bérösszegének havonként való fizetésébe avval, hogy a boltbérre kötött szerződések többi része érintetlen marad.

Mivel minden remény megvan arra, hogy az a néhány háztulajdonos is hozzájárul ehez a megállapodáshoz, aki eddig nem írta alá a megállapodást, biztosra vehető, hogy november elsejével már alkalmuk lesz a szatmári kereskedőknek ahhoz, hogy havonként fizethessék a boltbéréket. Ezt az életrevaló akciót nemártana kiterjeszteni a többi erdélyi városokra is.

Olvassa a

„Lemnul“-t

Kitört a harc a téglaiiparban

Az új országhatárok közé került Románia eszerépi és téglaszükségletét 1925 végéig, amíg Zsombolya Jugoszláviához tartozott, a zilahi, aranyosgyéresi és kolozsvári eszerépgyárak látták el, zsombolya idecsatolásával Romániához jutott a Bohn-téglagyár és ezáltal lényegesen megváltozott az eddigi szituáció. A Bohn-téglagyár, amely a régi Osztrák-Magyar monarchiában a Bánságon kívül főleg a mai jugoszláv Vajdaságban gravitált produktumával, az új országhatárok között erős konkurenciával lépett fel,

hogy hatalmában kerítse a romániai, különösen az erdélyi piacot. Az autokton vállalatok többrendbeli kísérlete, hogy a harc kikapcsolásával kontingentálják a termelést és osszák fel egymás között a piacot, a Bohn-gyár hegemonisztikus törekvésein meghiúsult.

Bohnék azonban alig ha tudtak különleges eredményt felmutatni négyéves elzárkozó politikájukkal, mert újabb új harcieszközökkel folytatják a küzdelmet. Kiadták a jelzőt, hogy a konkurenciát a Bohnék érdekközösségbe tartozó bizományosok és üzletfiokok a maximumig fokozzák, hogy ilyenkorán belátható időn belül végezni lehessen az országban létező konkurenciával.

Ennek érdekében a Bohn-gyár amellett, hogy 50 banis, sőt 1 lejés differenciával olcsóbban adja a eszerépi és tégláit,

nagyszabású kihitelezéseket akar eszközölni,

csak addig természetesen, míg a konkurencia kifulladásáig. Mert magától értetődik, hogy abban a pillanatban megváltozik a helyzet, mielőtt a zsombolyaiak leszámolták ellenfeleikkel és hatalmukba ejtették az egész erdélyi és bánsági piacot.

A zsombolyai ultimátumra természetesen a többi erdélyi téglagyár is reagált már. Ezek a vállalatok a maguk köreiből is megkezdtek az egységes szervezkedést a külső álló nagy harcra.

Érdekes tüzbiztosítási pör Nagyváradon

Emlékeztet, hogy június hónapban, teljesen leégett a nagyváradai hajdismű- és fésűárugyár, amely a Prevederea biztosító intézetnél volt behiztosítva egymilliókilencszáz ezer lej erejéig tüzkárosodás esetére. A biztosító intézet meg is állapított mintegy háromnegyed milliónyi tüzkárt, de azt csak részletekben volt hajlandó fizetni. A gyár tulajdonosa Rippner Farkas ezért beperelte a Prevederent a nagyváradai törvényszéken, amely kötelezte a biztosító intézetet, hogy a megállapított kárösszeget tizenöt napon belül teljes egészében fizesse ki. A biztosító intézet felebezést jelentett be a törvényszék ítéletével szemben.

Emelkedett Magyarország felé a nyersolaj exportja

Magyarország nyersolaj bevitele 1929 első felében 6392 vagonra emelkedett, szemben a tavalyi importtal, amely 3558 vagon volt. A nyersolaj importjának értéke nyolcmillió pengő volt, szemben az 1928. eszféndő első felével, amely 4.3 millió pengő volt.

Concentrarea fabricelor de bere

In ultima adunare a fabricantilor de bere s'a constatat, ca in unele localitati, consumul de bere a scazut chiar si cu 50%. Din acest motiv s'a lansat ideea de a se concentra fabricile de bere, pentru ca se poate reduce cat se poate de mult, spesele de regie ale fabricelor.

Lucrurile inițiate pentru concentrarea fabricelor de bere, continuă intensiv, încât este speranță, că se vor încheia în scurt timp, cu rezultatul dorit.

Koncentrációs tárgyalások folynak az erdélyi sörriparban

Az erdélyi sörgyárosok legutóbbi brassói értekezletén beható vita tárgyát képezte a romániai sörfogyasztás nagymérvű lecsökkenésének problémája. A sörfogyasztás leredukálása egyes helyeken közel 50 százalékot tesz ki és ez a körülmény arra kényszeríti a sörripar, hogy a termelést is átszervezze és az azonos érdekű gyárak között koncentrációs rendszert vezessen be, amelynek célja a lehetőség szerint a termelési költséget a minimumra csökkenteni és ilyenformán racionalizálni az üzemi ügyvitelt.

Cooperativa de Credit a Agricultorilor din Cluj se transformă în societate pe acții

Cooperativa de Credit a Agricultorilor din Cluj, cu un trecut de peste patru decenii, în urma hotărârii ultimei adunări generale, se transformă în societate pe acții, intenționând să-și înceapă activitatea sub firma „Banca Agricultorilor din Cluj” cu un capital de 5 milioane lei.

Consiliul de administrație al băn-

cii este compus din dnii: avocat Dr. Geza Abrudbányai, agricultori Gheorghe Adorján, Iosif Bálint, Iosif Berky, director Gheorghe Berényi, profesor Stefan Deák, Francisc Kocsis, Francisc Iacob Lonai, Martin Iacob Lonai, Ing. Aug. Niklasz și prof. Gheorghe Tárkányi.

Banca va continua să fie condusă de d. Gheorghe Berényi.

A külföldi bankárok csak garancia ellenében hajlandók mezőgazdasági kölcsönt adni Romániának

Megirtuk, hogy Lugoseanu államtitkár pár héttel ezelőtt Párisba utazott, hogy külföldi bankároktól Románia számára nagyobb kölcsönt szerezzen az országos jelzálogintézet részére.

Lugoseanu most visszaérkezett Bukarestbe, de üres kézzel. A külföldi bankárok ugyanis csak megfelelő biztosíték ellenében voltak hajlandók a kért kölcsönt megadni.

Az elutasító magatartás annál különösebb és elfogadhatatlannabb, mivel Romániának a múlt nyáron tizenkét millió hektár bevetett területén egy millió 250 ezer vagon gabona termett, aminek értéke legalább hatvanhat millió. Ebből nyilvánvaló, hogy a bankároknak nincs okok garanciát követelni. A külföldi tőke rezerváltságának más magyarázata lehet.

Enyhült a nemzetközi textilipar helyzete

Az utóbbi hetekben a nemzetközi textilipar helyzetében könnyebbülés állott be. Németországban első sorban a selyem, a len és a műselyemáru elhelyezésében mutatkozik nagy élénkség. Azonkívül a gyapotáruban is a kereslet fokozása jelentkezik. Svájcban, ahol a textilipar eddig sem dolgozott kedvezőtlen auspiciumok mellett, az üzlet különösen gyapjúáruban mutat különös élénkséget. Franciaországban valamivel gyöngült a textilipar menete, az utóbbi időben azonban gyapot és gyapjúárú után érdeklődés nyilvánult meg, ugyiszintén lenárú után is. Angliában a lancashirei szövőmunkások kizárásának

megszűnése után a gyapotáru utáni kereslet megint javult, azonban a nagykereskedelem és a nagy export semmivel sem élénkült. A gyapjúiparban sem mutatkozik különös üzleti tevékenység. Ezzel szemben erősen emelkedett az export a műselyemáru terén. A lengyel textiliparban nagyobb kereslete az utóbbi időben a gyapjúárúnak volt. A lódzi gyapotipar még mindig erősen küzd az áru elhelyezésével. A jövő hónapokra nézve azonban ennek az iparnak is kilátásai vannak nagyobb tételek érvényesítésére. Az észak-amerikai textilipar felélénkült és idegen textilárúval szemben a kereskedők nagyon tartózkodnak.

Di Stewart și reconstruirea șoselei București—Brașov

În cursul dejunului dat la Londra de d. William Stewart, deputat de Belfast în onoarea d-lui ministru Virgil Madgearu, s'a anunțat că firma engleză Belfast-Londra, a încheiat un contract pentru reconstruirea București—Brașov.

D. Stewart, ținând un discurs pentru prosperitatea României, a spus că România dorește să lucreze cu firmele engleze și să introducă capital englez.

Uniformizărilor a monopolickek cégtábláját

A pénzügyminisztérium a monopolickek árúsító üzletek cégtábláinak uniformizálása érdekében a pénzügyigazgatóságokhoz körrendeletet intézett, melynek értelmében az összes egyedárúsítók kötelesek háromszáz lejért a pénzügyigazgatóság utján új cégtáblákat beszerezni. A pénzügyminiszternek ezt az intézkedését erősen támadják a bukaresti sajtóorgániumok, mert állításuk szerint a háromszáz lejes cégtáblák értéke legfeljebb 40 lejre becsülhető.

Százmillió lejes család a Franco Romána mozdonyjavító vállalatnál

A bukaresti lapok jelentése szerint a Brailában működő Franco Romána mozdonyjavító vállalatnál legutóbb nagy vizszoaléseknek jöttek a nyomára. Az egyik elbocsátott tisztviselő bosszúból feljelentést tett a vállalat ellen. A feljelentés alapján azonnal megindult a vizsgálat. Az utóbbi évek üzleti könyveinek átvizsgálása kiderítette, hogy a vállalat évről-évre hamis mérlegekkel operált. Az államot az eddigi értékelés szerint mintegy százmillió lej kár érte. A társaság részint hibás adóbevallásokkal, részint pedig mozdonyjavítások körül elkövetett visszaélésekkel károsította meg rendszeresen az államot.

A posta csak interurban telefonokat akar

A kolozsvári postaügyi igazgatóság ezelőtt két nappal egy különös rendeletet boesajtott ki. A rendelet szerint azok a telefonállomások, amelyek nem kimondottan interurbanok, a jövőben nem beszélhetnek vidéki állomásokkal még abban az esetben sem, ha az interurban beszélgetés díját letétbe helyezték a kabinánál. A rendelet szerint a nem interurban előfizetők csak a kabinától beszélhetnek vidékkel, tehát ki vannak téve annak, hogy esetleg óra számra ácsorogjanak a postánál amíg a kért vidéki beszélgetést lebonyolítják. A posta igazgatóság ezzel az akcióval azt akarja elérni, hogy az interurban állomások száporodjanak és a letétbe helyezett garanciák révén újabb kamatmentes összegeket sajtóljon ki a felektől.

Jó piacot talál a román gyümölcs és bor Lengyelországban

Jelentős fuvarkedvezményeket kapnak a Lengyelországba gravitáló bor és gyümölcs-szállítmányok

A román-lengyel kereskedelmi szerződés életbeléptetésével kapcsolatban megindult az export

A romániai gyümölcstermelőknek és szőlőbirtokosoknak, akiket annyi súlyos kár ért az utolsó esztendő alatt, most végre alkalmuk kínálkozik arra, hogy terményeiknek olyan piacot találjanak, amely eddig el volt zárva a romániai export elől. A kormány megkötötte Lengyelországgal a gazdasági egyezményt és már meg is történtek az első lépések az egyezmény életbeléptetésére.

A szatmármegyei termelők körében meg is indult a mozgalom, hogy az új piac lehetőségeit kiaknázzák és ebben jelentős segítséget nyújt számukra a szatmári kereskedelmi és iparkamara, amely az agrárkamarával karöltve igyekszik minden akadályt elhárítani a szatmármegyei gyümölcs- és bor-kivitel útjából. Különösen hordós és palackozott bort, friss szőlőt, friss diót és mogyorót lehet Lengyelországba szállítani.

A romániai exportőröknek, akik Lengyelországba akarnak innen exportálni, a következő kellékek valamelyikével kell rendelkezniük: vagy az érvénybe levő lengyel törvényeknek megfelelően bejegyzett saját cégtulajdon, vagy lengyelországi bejegyzett cég mint megbízott képviselő, vagy pedig az áruszállítmány címzettje gyanánt kell bejegyzett lengyel cégnek szerepelnie.

A terményeknek Lengyelországba való bevitelére akár közvetlenül a lengyel iparügyi minisztérium által kibocsátott engedély, akár a lengyel miniszter által kibocsátott jogosítvány mellett történik a román kereskedelmi és iparügyi minisztérium ügyosztályának ajánlása alapján.

Ezzel az ajánlással az exportőr, ha Lengyelországban bejegyzett cég van, vagy az a cég, amelyik az árut Lengyelországba szállítja, jelentkezik a lengyel kereskedelmi és iparügyi minisztériumban az ottani beviteli engedélyért, amelynek kiadásáért kezelési díjat kell fizetni. Ez a díj az engedélyben megjelölt termény értékének négy ezreléke, de legalább egy zloty. Ezt a díjat be lehet küldeni postán vagy pedig a varsói Gdanek állomáson levő vámhivatal pénztárába kell befizetni.

A román kereskedelmi minisztérium által kiállított véleményezést a lengyel minisztériumnál történő benyújtás előtt

láttamoztatni kell Romániának kiküldöttjével.

Az ajánlás érvénye a kiállításról számított tizenöt nap, amely után érvényét veszti.

A lengyel minisztérium beviteli engedélye a kibocsátástól számított három hónapig bír érvénnyel. Ez az idő meghosszabbítható még egyszer három hónapra és ha az exportőr azt

nem használta fel, úgy ennek az időnek leteltével el veszti érvényét.

A láttamozás alkalmával a fél köteles a bor vagy gyümölcs kilója után harminc bani díjat fizetni a varsói román-lengyel kereskedelmi és iparkamara, valamint a bukaresti lengyel-román kereskedelmi és iparkamara javára.

Magánosok részére is lehet bort szállítani Lengyelországba. A romániai borexportőr közvetlenül a lengyel fogyasztónak azonban legfeljebb hatszáz kilogramm mennyiséget szállíthat. Az ilyen bevétel a lengyel kereskedelmi és ipari miniszter által személyesen és közvetlenül jelentkező vevő részére kiállított jogosítvány alapján történik.

Ugyancsak kaphatnak engedélyt Romániából való gyümölcs bevitelére is magánosok, ha a beviteli postacso-

magban történik és a csomagok súlya

öt kilogrammnál több nem lehet.

Figyelmébe ajánlja a miniszter az érdekelteknek, hogy a múlt nyári jégverés és dér következtében csökkent a lengyel termelés és így termelőknek alkalmuk nyílik, terményeiknek Lengyelországban való elhelyezésére és a lengyelországi piacokon való térfoglalásra.

Számot tartathatnak a termelők a lengyelországi exportnál

huszonöt százalékos vasuti fuvarkedvezményre,

a fuvardíjnak a rendeltetési állomásra való hitelezésére is. A kivétel megkönnyítése végett intézkedés történt, hogy a lengyelországi termény-szállítmányokat a lehető legsörgösebben továbbítsák.

Kilencvenmillió lej kártérítést állapított meg a Tischler-cég javára a kormány által delegált bizottság

Faipari körökben a szenzáció erejével hatott az a hír, hogy a földművelésügyi minisztérium által a Tischler Mór tulajdonában volt mocsvidéki erdőségek felbecsülésére kiküldött bizottság a helyszíni szemlét

befejezte és 90 millió lej kártérítési összeg megállapítását javasolta a kormánynak.

A főlbecslő bizottság megnyugtató állásfoglalása döntő lépéssel vitte előre az évek óta vajudó erdőügy megoldását.

Erdélyi iparvállalatok az erdélyi közszállításokért

A Munkásbiztosító nyomtatványszükségletét erdélyi vállalatok szállítják

Súlyos sérelme volt a múltban az erdélyi vállalatoknak az, hogy az állami vagy egyéb közszállításoknál szinte kizárólag bukaresti, illetve regáti cégeket vettek figyelembe, tekintet nélkül arra, hogy a szóbanforgó munkára Erdélyben vagy a Bánátban volt-e szüksége valamely közintézménynek. Az új rezsim alatt ez az indoko-

latlan háttérbeszorítás enyhülést mutat és egyre több az olyan árlejtések száma, amelyeknél az erdélyi és bánági cégeket is felhívják ajánlat-tételre.

Ujabbán a Munkásbiztosító központi pénztára vezette be azt az erdélyi gazdasági élet által már évek óta kért rendszert, hogy az erdélyi beteg-

segélyző pénztárak részére szükséges nyomtatványok szállítására az árlejtést Kolozsváron tartsák meg, kizárólag Erdélyben dolgozó nyomdák részvételével. Az első ilyen árlejtést október 7-én tartották meg, amelyre az összes erdélyi nyomdákat meghívták.

A szállítandó nyomtatványok értékének végösszege meghaladja a négymillió lejt és erre a munkára az összes nagyobb erdélyi és bánati nyomdák beadták ajánlatukat. A benyújtott ajánlatok felett a Munkásbiztosító vezérigazgatósága a napokban fog dönteni, de az árlejtésben résztvevő bizottság megállapítása szerint az ajánlatok olcsósága alapján a következő cégek fogják valószínűleg megkapni a munkát: Tipografia Naționala, Cartea Românească, Ardealul, Minerva, mind a négy kolozsvári nyomda és a nagy-szebeni Kraft és Drotleff-cég.

Capitalul Băncii Internaționale

Comitetul întrunit la Baden-Baden a terminat lucrările referitoare la capitalul Băncii Internaționale a reparațiilor. S'a stabilit că subscrierea capitalului se va face în părți egale de ficare din cele șapte bănci de emisiune ale principalelor țări interesate. Subscripția băncilor de emisiune din celelalte țări va fi satisfăcută în proporție de o șeptime din cota celor șapte principale bănci. S'a admis principiul că Banca Internațională va avea numai să repartizeze credite și nu să creeze credite prin mijloace proprii. Delegația belgiană și delegația engleză au cerut pentru Bruxelles și Londra stabilirea sediului Băncii Internaționale.

Nó a Banca Nationala devizakészlete

A Banca Nationalanál tovább folytatódott a devizakészlet emelkedése. A szept. 21. heti kimutatás szerint 66 és félmilliós növekedéssel 14,741,060.599 lejre emelkedett a bankjegyfedezett és 106,841,616 lejre a szabad devizakészlet. A váltótárca 60 milliós csökkenést mutat és jelenleg 9,046,989.044 lejt tesz ki. A többi kereskedelmi hitelek sem mutatnak lényegesebb emelkedést. A bankjegyforgalom ismét 515 és félmilliós emelkedést ért el és jelenleg 21,197,480.190 lej, A bankjegyforgalom a június 30-i zárlat óta több, mint 2 milliárdos emelkedést ért el, A Casa Autonom számláról 123 és félmilliós kifizetést eszközöltek, az egyenleg 896,225.670, a stabilizációs kölcsönzámlára 93 milliós visszafizetés történt, az egyenleg 8 milliárd 454,822.808. A girózámlák (Követel) 68 és félmilliós emelkedéssel 1 milliárd 128,821.064 lejre növekedtek. Az egyéb aktívák 398 és félmilliós növekedéssel 2,667,164.148 lejre emelkedtek, egyéb passzívák 183 millióval 2,479,922,908 lejre csökkentek. A több, mint félmilliárdos új bankjegyemisszióval az előbbi heti 46.62 százalékos bankjegyfedezeti arány 45.94 százalékra csökkent.

SCHMOLLPASTA S. A. BRAȘOV
FABRICĂ CHIMICĂ

Produse: Cremă de ghețe
In toate culori, ceară de
parchete, de mobilă și
automobile, și unsoare
cauciucată pentru piele

PREMIATE LA 36 DE EXPOZIȚII

A magyarországi tapiac

forgalma csendes, nagyobb kereslet egy oldalról sem mutatkozik. A mezőgazdaság kedvezőtlen helyzete, a súlyos pénzügyi viszonyok bénítólag hatnak az építési tevékenységre, másrészt a lakosság gyengült felvevőképessége a fafeldolgozó és bútortiparban pangást idézett elő, amely csökkenő fafogyasztásban jut kifejezésre. A termelői árak az erősebb kínálat ellenére eddigi színvonalukon mozognak.

Erdélyi tombant lucfenyő 103—108 P. román IV osztályú vegyesáru 68—72, román IV. lucanyag 72—75 P. építőáru (román III. oszt.) 92—96 P. léc és zárlec 70—72 P. román V oszt. áru, vegyes 60—63 P. faragottfa 45—50 P. tombant rövidáru 76—80 P. keskeny luc építőáru 84—87, keskeny tombant lucanyag 88—92 P. keskeny V. oszt. 60—64 P. köbméterenként, sulyáru 24 mm. vastag 1050 P, 18 mm. 1150 P, 12 mm. 1200 P 10.000 kg.-ként ab magyar határ.

Keményfában a kereslet gyenge, a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok ezen a téren is érzetik hatásukat. A Mávnál benyújtott keményfaajánlatok tulajdonképp részben felülőlcso, úgy, hogy a Máv jutányos árban fedezheti szükségletét. Külföldön a keményfa iránti kereslet általában kisebb mint a múlt évben, a helyzet csak a legközelebbi hetekben fog kialakulni. A jugoszláv árveréseken az érdeklődés ugyan kielégítő, a felajánlott felülfizetések azonban jelentősen kisebbek, mint a tavaly. A belföldi forgalomban jobb minőségű fülgyörnkök, búkkfűrészáru iránt van kereslet, míg a többi cikk forgalma minimális. Feltűnően gyenge a donga iránti kereslet és megcsapant a frizek iránti érdeklődés is.

Tűzifában kedvező üzletmenetről számolhatunk be. A kereskedelmi, de a magánfogyasztás is igyekszik téli szükségletét biztosítani; a kínálat a kereslettel arányban áll és így a szükséglet kielégítése nem ütközik nehézségekbe. Belföldi áru csak kis tételekben kerül a piacra, míg az utódállamok termelői nagyobb eladásokat is eszközölnek. Belföldi tűzifa 225—260 P. importáru 245—275 pengő 10.000 kg.-ként ab határállomás.

Csődeltjárás egy aradi fakereskedő ellen

Az aradi csődbíróság foglalkozott Pollák Márton temesvári fakereskedő kérelmével, aki mint jelentették, 6500 lejes követelése miatt a csődeltjárás megnyitását kérte Schönwald Jakab aradi fakereskedő ellen. A törvényszék a kérelem alapján megindította a csődeltjárást Schönwald Jakab ellen. A követelések bejelentési határideje december 2, a csődeltárgyalás napja december 9, a csődeltválasztmány megalakítása december 12-én történik. Schönwald Jakab vagyónkimutatása 1,248.212 lej passzívával szemben mindössze 301.438 lej aktívát tüntet fel.

Citiți „Lemnul“

Importante schimbări în conducerea Băncii Franco-Române

In acțiunea de asanare a Băncii Franco-Române a intervenit un fapt nou și important.

D. Ion D. Protopopescu, directorul general al băncii, pentru a înlesni reușita acțiunii începute sub auspiciile Uniunea Băncilor Române, a hotărât să demisioneze și să cedeze locul dlui I. Ciocărlie care l'a și preluat.

Tot odată, s'au făcut schimbări și în consiliul de administrație al Băncii,

în care a luat un loc și d. Angheliescu, director la Banca Generală a țării românești.

Consiliul astfel modificat va ține o ședință astăzi după masă, la orele 5 p. m.

Noua conducere a Băncii are un mandat limitat. Ea și-a luat obligația ca, până la 20 Octombrie a. c. să ducă la bun sfârșit tratativele pentru considerarea completă a Băncii Franco-Române.

Küszöbön a börgyárosok és börnagy- kereskedők kondíciókartzellje

Az erdélyi és bánáti börgyárosok és börnagykereskedők hónapok óta tárgyalásokat folytatnak egy kondícióegyezmény megkötésére, amelynek célja a kihitelezések körül mutatkozó amarehikus állapotok megszüntetése. A tárgyalások, értesülésünk szerint, már igen előrehaladott stádiumban vannak úgy, hogy az egyezményben résztvevő vállalatok a közeljövőben

Kolozsváron értekezletet tartanak az egyezmény szövegének végleges

megállapítása végett.

A kondícióegyezmény, amint azt annak idején közöltük, kizárólag a kihitelezéseknek kérdését szabályozza. Eszerint a megállapodásban résztvevő cégek ezentúl váltóhitelet legfeljebb 90—110 napig nyújthatnak. Az egyezmény betartását a Kolozsváron felállítandó iroda ellenőrzi. A tervezet a megállapodások betartását szankciókkal biztosítja, amelyeket az egyezményben résztvevő cégek magukra nézve kötelezőnek ismernek el.

Validarea alegerilor dela Camerile de Comerț

Comisiunea interimară a Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie sub președinția dlui M. Manoilescu a luat în discuție validarea alegerilor pentru consiliile de administrație dela camerele de comerț și industrie din orașele Iași, Brăila, Focșani, Călărași, Sibiu, Bazargie și Constanța.

Comisiunea interimară a validat alegerile dela camerele de comerț și industrie din Focșani, Călărași Sibiu,

Bazargie și Constanța.

La Iași au fost validate numai alegerile dela secțiunea comercială.

Comisiunea interimară a invalidat complet alegerea dela Brăila și a mai invalidat alegerea dela secțiunea industrială din Iași.

In curzul acestei luni urmează să se mai facă alegeri la Târgu-Mureș, Brașov și Turnu-Măgurele.

Kilencvenmillió lejre emeli alaptökéjét a Sodronyipar Rt.

A Sodronyipar Rt. hatalmas arányú fejlődése a vállalat alaptökéjének megfelelő mértékben való felemelését immár nélkülözhetlenné tette. Az új emissziót elhatározó közgyűlést rövidesen összehívja az igazgatóság, amely a jelenleg 15 millió lej alaptökének

90 millió lejre való föl-emelésére tesz javaslatot.

Az új emisszió lejegyzésében egy német-belga konzorcium is résztvesz, anélkül azonban, hogy az új külföldi érdekltség

a vállalat vezetésére ingerenciát gyakorolna.

A Sodronyipar brailai üzeme már

január hmvában megkezdte működését

és napi termelése jelentősen fölül fogja mulni a gyéresi gyár jelenlegi termelési kapacitását is. A brailai üzem élére technikai igazgatói minőségben Trepnich mérnök, a gyéresi üzem eddigi technikai vezetője kerül, akinek helyét Flasch eddigi igazgató veszi át.

Elutasították a Hunwald-cég kényszeregyezségi kérését

A kolozsvári törvényszék tárgyalta a Hunwald cég kényszeregyezségi kérését. A törvényszék ítélete úgy a kereskedők, mint a jogászok körében élénk meglepetést keltett. A törvényszék zárt tárgyaláson

a hitelezők megkérdezése nélkül visszautasította a kényszeregyezségi eljárást, arra való hivatkozással, hogy a bemutatott könyvek nem voltak egészen rendben és a lebélyezett könyvekben a könyv-

szakértők üres lapokat is találtak.

A Hunwald-cég kényszeregyezségi kérésének visszautasítása annál nagyobb konsternációt keltett mert az új kényszeregyezségi törvény megkönnyítette a fizetésképtelenségek esetén az egyezségi eljárást. A törvényszék döntése után dr. Ciurdariu Agoston kolozsvári ügyvéd ügyfelének Harnic beszercei nagykereskedő nevében Hunwald Gyula ellen megkérte a csődöt. Amennyiben Ciurdariu ügyfelének akciójához két-három hitelező csatlakozna, úgy a Hunwald Gyula cég nem kerülheti el a csődöt.

Conferința economică româno-jugoslavă

D. Gr. Gafencu, secretar general al ministerului de externe a informat pe dl dr. Ernest Ene, secretarul general al ministerului de industrie și comerț că în ziua de 20 Octombrie a. c., va avea loc la București o conferință economică româno-jugoslavă, pentru încheierea unui acord comercial.

D. dr. Ernest Ene a luat toate măsurile pentru adunarea materialului necesar.

Nemzetközi gummi- egyezmény

A brit és holland gummitermelők körében mozgalom indult meg, hogy a termelés épügy, mint a gyártás, kartellirozassék. A holland ültetvényesek elhatározták, hogy Holland-Indiában tiz-husz százalékát a termelésnek elejtik csak azért, hogy brit szomszédaiuk számára lehetőséget adjanak telepeik minél jobb kihasználására. Az angolok ezért bizonyos piacot fognak biztosítani a hollandoknak Amerikában. A gummi ipari papírok legutóbbi emelkedése ezzel az akcióval függ össze.

A Marosvásárhelyi Cukorgyár Rt. közgyűlése

A Marosvásárhelyi Cukorgyár Rt. október 19-én közgyűlést tart a marosvásárhelyi székházában. A közgyűlés tárgysorozata a következő: Az igazgatóság jelentése az 1928—29. üzletévről, igazgatósági tagok megválasztása 2 évi időtartamra, a felügyelő bizottsági tagok delegálása és tiszteletdíjak, valamint a dividendák megállapítása.

A fonalárak emelkedése várható

A nemzetközi textilpiac indokolt nyugtalansággal várja az ideai pamuttermésről szóló jelentéseket. Liverpooli és newyorki jelentések szerint az ideai pamuttermés lényegesen a várakozáson alul van. Az augusztus 9-n kelt newyorki termésbeccsés 15 millió 420 ezer bálában tüntette fel a várható termés mennyiséget, míg a szeptemberi termésbeccsés már csak 14 millió 825 ezer báláról tesz említést. Szakkörökben a mennyiségileg gyenge pamuttermés miatt a fonalárak emelkedésére számítanak és a piac az árak emelkedésére rendezkedett be.

Incurajarea construirilor

Aplicarea avantajilor acordate de lege — Intervențiile făcute de U. G. I. R.

Criza de locuințe continuând să persiste, factorii economici în special din Ardeal și Banat, au intervenit în mai multe rânduri, ca să se aplice cel puțin dispozițiile legii votate pentru incurajarea construirilor.

Guvernul, în fine, în urma deselor intervenții și convins de necesitatea incurajării construirilor, a hotărât să aplice legea numită Trancu-Ōași, dar neaplicată până acuma, deși era votată.

UGIR din Cluj a intervenit în special mai insistent pentru ca să se ia dispozițiile necesare incurajării construirilor, având în vedere, că în orașele Ardealului, mai mult decât în centrele vechiului regat, dănuște dela Unire încoace o acută criză de locuințe, care nu a putut fi decât într-o foarte mică măsură ameliorată, dat fiind faptul că în anii de după unire s'a construit prea puțin în aceste orașe față de sporirea vertiginosă a numărului populației.

În Ardeal sunt orașe unde numărul populației în cei zece ani de după unire s'a urcat cu 50. 60 și chiar 100%, fără să amintim Clujul, unde numărul populației sub regimul românesc a trecut cu mult peste dublul celui din 1914.

Or, firesc ar fi fost ca în aceeași măsură să sporească și numărul locuințelor, fapt care însă nu s'a întâmplat. În primii ani după unire

nu s'a construit în Ardeal aproape nimic.

În următorii s'a început odată cu improprietățile urbane, o foarte modestă campanie de construcții, în raport cu bugetul restrâns al slujbașilor improprietăriți. S'au construit însă numai locuințe mici, la periferiile orașelor.

Nu s'au construit încă clădiri mari și moderne

în centrul orașelor, cari au luat o dezvoltare sub regimul românesc, și pe tărâmul comercial, industrial și financiar sporindu-se în același raport cu numărul populației și numărul întreprinderilor. Deci pentru a rezolvi problema locuințelor în Ardeal nu există altă soluție, decât o campanie a construcțiilor. Sub regimul averescan s'a adus o lege, care prevedea scutirea integrală de impozite

a clădirilor noi, pe timp de zece ani.

E de prisos să amintim că această lege nu a fost respectată, nici de către averescanii cari au adus-o necum de liberali.

Cum însă soluționarea problemei locuințelor reclamă o incurajare a construcțiilor.

Ministerul de finanțe a dat o dispozițiune prin care pune în vedere autorităților fiscale, că noile

clădiri vor fi scutite integral de impozit pe timp de 10 ani,

iar dela 10—15 ani se vor bucura de o scutire de 75 la sută și dela 15—20 de ani de 50 la sută.

Dispozițiunea aceasta va avea un efect binefăcător asupra crizei de locuințe în Ardeal, contribuind în mod efectiv la incurajarea construcțiilor.

Országos házépítő-akció indul

450 új ház építésére tettek ajánlatot Temesvár tanácsának

A temesvári Házépítő Szövetkezet Légrády István elnök vezetése alatt országos akciót indított, mely a jelenlegi nagy lakáshiányon van hivatva segíteni. A szövetkezett nemrég tárgyalásokat kezdett Temesvár város tanácsával és azt az ajánlatot tette, hogy a város olcsón eladott házhelyein hajlandó a tisztviselő és munkások számára

négyszázötven házat felépíteni.

A szövetkezet huszonöt évi törlesztéses kölcsönt ajánlott fel, melyet egy mögötté álló angol-német érdekeltség nyújt hét és fél százalékos évi kamatra. A házak építését is a szövetkezet végezné és a városi mérnöki hivatal teljes betekintést kapna, hogy ellenőrzést gyakorol-

hasson. A szövetkezet főfeltétele az, hogy a város garantálja a tisztviselői és munkásai számára nyújtott kölcsön részleteit, arra az esetre, ha azok valamilyen oknál fogva nem fizetnének. A városi tanács legközelebbi ülésén fog a terv felett véglegesen dönteni.

A szövetkezet ezenkívül meghívta Brassó, Kolozsvár, Nagyvárad, Nagyszében, Arad, Lugos és Resica városokat közös tárgyalásra, hogy

hasonló akció indítása ügyében tárgyalásokat kezdjen.

A szövetkezet a házépítésen kívül hajlandó finanszírozni a város közüzemü építkezéseit és erre nézve is tárgyalásokat fog folytatni az erdélyi városokkal.

A londoni Stewart-cég romániai utépitési programja

Belföldi nyersanyaggal építik újjá a Brassó—Bukaresti országutat

A kormány végre megkezdte a minden kritikán alól álló romániai országutak kijavitási programjának megvalósítását. Árlejtést hirdetett a Bukarest—Szinaja—Brassó között levő országut kijavitására és az árlejtésre néhány világhírű külföldi vállalat is beküldte ajánlatát. A közmunkaügyi minisztérium szakbizottsága megvizsgálta a beérkezett ajánlatokat és hosszas tanácskozás után a híres londoni Stewart cég ajánlatát, terjesztette jóváhagyás céljából a kormány elé. A minisztertanács a napokban döntött ebben a kérdésben és elfogadta a Stewart cég részéről benyújtott ajánlatot.

A Stewart cég romániai tevékenységének programjáról, Berlamy mérnök a cég romániai megbízottja a következőket mondotta munkatársunknak:

— Elvállaltuk a Bukarest—Brassó országut teljes kijavitását, amelynek

költsége körülbelül 800 millió lejbe fog kerülni.

Az egész utvonalat teljesen újból építjük betonból, a betonra vastag bitamin burkolat kerül és ily módon az ut idő előtt való megrongálását, illetve felszakadozását teljes mértékben elkerülhetjük. Kizárólag angol szisztémával és angol mintára dolgozunk és Anglia jóságáról híres

utjai, amelyek nagy részét a Stewart cég készítette, úgy gondolom, elég garanciát nyújtanak az utépítésben és javításban való gyakorlatunkat illetőleg.

— Számításunk szerint legalább két évet fog tartani a munka, és úgy anyagot, mint munkaerőt kizárólag csak belföldit fogunk használni, ami egyébként a kormány határozott kikötése volt. Ezzel jelentősen hozzájárulunk a romániai munkanélküliség hatalmas problémájának megoldásához, valamint a romániai ipar fellendítéséhez.

— Van még valami más vállalkozása a Stewart cégnek Romániában? — kérdezte munkatársunk.

— A kisebb utszakaszok kiépítésére tettünk még ajánlatokat, amelyek felett azonban a kormány még nem döntött.

Munkatársunk kérdésére közölte még Berlamy mérnök, hogy a Bukarest—Szinaja—Brassó városokat összekötő országut kijavitásának előkészítő munkálatait még az ősz folyamán megkezdik, télen is intenzíven folytatják és a tavasz-beköszöntével már kinn a terepen fogják folytatni a munkálatokat, amelyek befejezésével, két-három év múlva minden tekintetben kifogástalan országut fogja összekötni Brassót Szinaján keresztül Bukaresttel.

Cartelul fabricilor și comercianților engroșiști de piele în stadiu de realizare

Intre fabricanții de piele și comercianții engroșiști din Ardeal și Banat sunt în curs tratative de mai multe luni pentru încheierea unui cartel de condiții cu scop de a pune capăt stărilor anarhice din jurul creditărilor. Tratativele se află într'un stadiu foarte înaintat încât întreprinderile participante vor ține în curând a consfătuire la Cluj pentru stabilirea definitivă a contractului de cartelare.

Cartelul după cum am semnalat la timp are de scop numai reglementarea creditărilor. Astfel firmele ce participă la cartel nu pot da credite mai mari decât maximum de 90—110 zile pe lângă accept sau credit deschis de 30—60 zile.

Controlarea strictă a contractului va fi realizată de către biroul central ce se va înființa la Cluj. Contravențiile se vor pedepsi după cum aceste pedepse sunt considerate de obligatorii din partea celor cari au semnat contractul.

Convocarea deponenților Băncii Populare și de Industrie din Arad

Deponenții, cari au depunerii la Banca Populară și de Industrie din Arad, acum câteva săptămâni au avut o consfătuire, la care au ales o comisie de nouă pentruca să intervină la Banca Populară și de Credit, ca să li-se restituie și restul de 15% din depuneri.

Comisia, a cerut dela președintele comisiei de lichidare, dela d. Gavril Fejér, restituirea restului de depuneri.

Di Fejér a declarat, că și comisia de lichidare caută să restituie restanțe, dar până acum nu a putut, pentrucă avea procesul cu foștii funcționari ai săi.

Comisia a hotărât să se convoace din nou deponenții, pentru a lua hotărâri și pentru a se complecta și locul rămas vacant după moartea regretatului Andor Steg.

Terménypiac

Az utóbbi időben a terménypiacról szóló beszámolók egyre pesszimiztákusabb hangot ütöttek meg. Valahogy úgy nézett ki a piacon a pillanatnyi helyzet, hogy sok, nagyon sok a termés, ezzel szemben a termény árai paritáson alul állanak, aminek természetes következménye az ország gazdasági mérlegének egyensúlyozatlansága is.

A Bácságban az utóbbi napokban örvendetes érdeklődés indult meg, különösen a buza iránt. Ez az érdeklődés egyelőre csak az ország különböző részeiből észlelhető, míg a külföld természetesen még mindig „drágájja” a román búzát. A külfölddel kapcsolatban úgy tudják szakkörökben, hogy rövidesen lényegesen megváltozik a helyzet. Az amerikai búzának csak egy-két ponttal emelkednie kell ahhoz, hogy aztán a román búza előtt megnyíljanak a külföld kapui. Erre egyébként, úgy is tűnik, már illetékes körökben erősen fel is készülnek.

Az előbb fennvázolt belföldi buzaérdeklődés eredményeként a korábban 500—510 lejmel jegyzett buza 520—540 lejmel kelt el a hánsági gabonátözsden. A tengeri változatlanul 455—470 lej. Aliszt 930 lej nagymalmosok eladásában, míg 890 lej kisebb malmoknál.

Pyram-Pasta tubusban fényesíti és festi a legkényesebb cipőket

„LEDA” Timișoara.

Autókat, bőröket, tömegárut legjobban a „LEDA” vegyszeti gyár által készített „CELLOLEDIN” Spritzlakkal festhet.

Kérjen ajánlatot.

„LEDA”

fabrica de prod. chimice s. a. TIMIȘOARA

Piața internațională a lemnului

Situația pieței internaționale — Concurența lemnului rusesc — Câteva tranzacții importante

Situația generală a pieței internaționale e caracterizată prin rezerva și nestabilitatea în afaceri cari, în cursul ultimilor săptămâni, au isbit pe cei cari așteptau desfășurarea campaniei de toamnă.

Numai piața engleză este în formă și prezintă multe cereri. Celelalte state consumatoare arată un aspect cu totul diferit și după o săptămână mai bună, cealaltă devine calmă de tot. Acest fapt se constată nu numai în marile centre consumatoare din Occidentul Europei, dar chiar în țările mediteraniene.

Între cele dintâi este piața germană care continuă să rămână calmă. Afacerile merg încet și se pare că nici anul acesta nu va mulțumi prea mult speranțele.

Greutățile cari au apăsător, în 1929, asupra economiei europene se simt mai mult în țările centrale: Marea lipsă de bani și dificultățile de a obține creditele necesare continuă și sunt temeri că această stare de lucruri se va înrăutăți.

Situația piețelor internaționale nu prezintă nici o schimbare față de ultimul raport.

Rusia, după ce a recunoscut importanța exportului de lemn, a putut să sporească traficul de lemn asupra străinătății.

Exportul de scânduri, care în 1927—1928, se cifra la 450.000—500.000 stds. s'a ridicat la 800.000 stds. anul acesta. De când Danischewsky se află la departamentul economic rus, se constată o sporire a exportului de lemn.

Anglia rămâne deosebit principal al lemnului rusesc.

La începutul anului un sindicat englezesc a cumpărat 500 mii stds, de scânduri rusești, plasându-le cu ușurință pe piața engleză. Pentru executarea acestui contract, sindicatul englez a plătit cu anticipație mai multe milioane de livre. E limpede că aceste avansuri nu se eliberează decât când prețurile sunt foarte scăzute. Această mare tranzacție de scânduri rusești a influențat piața europeană.

Nu trebuie uitat că în Anglia se scurge producția țărilor scandinave: Suedia și Finlanda.

Diferența între prețul lemnului rusesc și scandinav este mare

și astfel Suedia și Finlanda au fost nevoite să scadă prețurile pentru ca să nu piardă piața engleză.

Reducerile înregistrate au fost de 15—20 la sută

Grație unei mari consumații pe piața engleză, exportatori scandinavi au putut plasa cantități considerabile în primele luni

ale anului, dar și Suedia și Finlanda au trebuit să-și îndrepte atenția asupra altor debuseuri spre continent.

În Belgia, Franța și Olanda au lucrat foarte mult agenții exportatorilor scandinavi, astfel că

lemnurile din Europa centrală s'au lovit de o concurență cu atât mai simțitoare cu cât prețurile lemnurilor scandinave au fost destul de scăzute.

Ne putem da seama cât de înversunată a fost lupta între producția de nord și cea din țările centrale, luptă deslănțuită numai de sporirea exportului din Rusia.

În afară de diferențele de preț, dificultățile de transport au jucat un rol hotărâtor în această luptă. În vreme ce lemnurile dela Nord profită de avantajul încărcăturilor pe mare, scăzând cheltuielile de cost, ță-

rile centrale nu dispun de cât de căi ferate a căror politică tarifară este adesea potrivnică intereselor economiei lemnului. De altfel producția lemnurilor din Europa Centrală a fost amenințată și de o propagandă lipsită de scrupule pentru proveniențele scandinave.

Iată faptele cari caracterizează campania lemnului din 1929: sporirea exportului din Rusia, prețul scăzut al acestor lemne, concurența față de lemnele de Nord ale căror prețuri scad, provocând

o nouă concurență față de importul de lemn

din țările centrale.

Pentru anul viitor Rusia vrea să sporească exportul de lemn la 1 milion două sute de mii stds. de scânduri din noua producție. Cât despre urmările acestei afaceri, este prematur a trage concluzia că se vor repeta cele din anul trecut dar credem necesar de a arăta întrucât sunt sensibile relațiile între diferitele centre ale producției și consumației, și că un deranjament al echilibrului între producător și consumație poate provoca desordine pe piața europeană, aducând pagube ireparabile.

A faipar nem kap kocsikat a CFR-től

Erdély ipari termelésének értékesítését megbénítja a vagonhiány

Erdély több iparvállalata tiltakozó memorandumot küldött a CFR vezérigazgatóságához, amelyben felhívja a figyelmét arra, hogy az ipari centrumokban lévő állomások főnökei visszautasítják a vagon iránti kéréseket azzal az indokolással, hogy nem áll megfelelő vagon rendelkezésükre. Ennek a helyzetnek illusztrálására felhozta a memorandum, hogy az utóbbi napokban egy tordai iparvállalat részére, amelynek száz vagonra lett volna szüksége, a tordai állomásfőnök mindössze 14 vagon bocsátott rendelkezésére.

Az ugir kolozsvári körzete

is memorandumot intézett ebben a kérdésben a CFR vezérigazgatóságához s ebben közölte, hogy a nagy vagonhiányt főképp az idézi elő, hogy brailai és galaci kikötőkbe irányított gabbonszállítmányokat raktárok hiányában nem tudják kirakni s így hetekig kirakatlanul és felhasználatlanul állanak a fehérszállító kocsik.

A vagonhiány legfőképpen a fatermelést sújtja. Az őszi kampány igényeit sem a tűzifatermelés sem pedig a puha fások nem tudják kielégíteni és ezzel valószínűleg megbénítja a vasut a faipart.

Plata diferențelor vamale

Ministerul finanțelor a primit următoarea adresă din partea Camerei de Comerț din Capitală:

„Numeroși comercianți de pe piața Capitalei au primit somațiuni de plata unor diferențe de taxe vamale, diferențe re-

zultate în urma recalculării declarațiilor vamale.

Cercetând situațiunea acestor comercianți, am constatat că în majoritatea cazurilor este vorba de declarațiunile vamale făcute în preajma datei de 14 Aprilie 1923, adică atunci când

„VICTORIA”	
PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI ELSŐ ERDELYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR Târgu-Mureș—Marosvásárhely	
Produce: șireturi pentru ghete, trese, șireturi de lama go liate, șuitașuri și dife- rite articole de pasmanterie de prima calitate	Gyárt: mindennemű cipőfűző, lámaszegő, sujtást, tresset borítást és kül- bőző speciális paszományárut elsősorán kivételben
: : Telegram : Pasmantéria Victoria : :	

s'a produs o modificare a tarifului vamal de import.

După cele ce vă sunt cunoscute, cu ocaziunea punerii în aplicare a aceluia tarif, s'a admis de către Ministerul de finanțe, prin derogare dela art. 5 din legea generală a vămilor ca mărfurile comandate sau în curs de expediere la data de 14 Aprilie 1927, să se bucure tot de dispozițiunile vechiului tarif.

Taxa de comision

Prin tariful vamal dela 14 Aprilie 1917 s'a desființat și taxa de 2 la sută ad-valorem, acesta fiind înlocuit cu impozitul de 2 la sută comision ad-valorem.

Astăzi, când acele declarațiuni se recalculează, comercianții constată spre surprinderea lor că li se cere să plătească și 2 la sută impozit pe cifra de afaceri. Ar urma deci ca pentru acele mărfuri comercianții să plătească comisionul de 2 la sută pe cifra de afaceri.

Credem că la mijloc este eroarea a organelor de control vamale.

Recalcularea declarațiilor vamale

Camera noastră, găsind această situațiune cu totul nedreaptă pentru comercianți, constată în primul rând, că ar fi bine ca recalcularea declarațiilor vamale să se facă mai curând, astfel încât eventualele diferențe de taxe care s'ar mai adăuga la prețul de cost al mărfurilor să mai poată fi recuperate de comercianți la vânzarea acestora, deci recalcularea să se facă înainte ca mărfurile să fie vândute.

În ceea ce privește greșita interpretare pe care organele vamale o dau astăzi tarifului și dispozițiilor ad-hoc luate în Aprilie 1927, vă rugăm să binevoiti, ca pe deoparte să dați un ordin circular în care justul punct de vedere să fie explicat celor în drept iar pe de altă parte să se comunice percepțiilor fiscale că până la o revizuire a recalculărilor făcute se suspendă executarea comercianților somațiuni să plătească astfel de diferențe vamale.

Cum cererile noastre sunt foarte juste, avem încredințarea întregii dv. solicitudini și convingerea că veți binevoi a lua măsurile necesare.

Banca de Credit și Economii din Cohalm își sporește capitalul la 12 milioane

Direcțiunea Băncii de Credit și Economii din Cohalm, hotărând să-și urce capitalul,

dela 6 la 12 milioane lei, zilele aceste a primit autorizația necesară dela guvern pentru realizarea tranzației inițiată.

Din noua emisiune de 6 milioane, Banca de Credit deocamdată emite numai 20.000 acțiuni în valoare nominală de câte 100 lei pe un preț de 170 lei.

Vechii acționari primesc câte o acțiune nouă după trei acțiuni vechi, până la 15 Noemvrie a. e.

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA
COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 73.400.000

Sediul Social: Satu-Mare.

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Nem trükk! Valóság!

Kedves, barátságos, tiszta szoba árból

20%

Bőséges, izletes házi étkezési árból

10%

engedményt kap Ön, mint ezen lap előfizetője

Budapesten a

PARK-Nagyszállodában

VIII, Baross-tér 10. sz. m.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIGOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

MÁRCIUSI

B

A

K

DREHER
HAGGENMACHER
SÖRÖK

D
A
C
I
A

SZENT GYÖRGY

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fióktézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen
Zălau-Zilah

Saját tőkési **40** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.